

บทความวิจัย (Research Article)

ปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

Key Success Factors and Problems of Inclusive Education in
Schools Under Department of Education the Bangkok
Metropolitan Administration

Received: June 27, 2019

Revised: September 15, 2019

Accepted: October 25, 2019

พรเพ็ญ ทองโท^{1*} ผกามาศ นันทจิรววัฒน์² ดารณี อุทัยรัตนกิจ³
PornpenThongtho^{1*} Pakamas Nantajeewarawat² Daranee Utairatanakit³

^{1,2,3}Faculty of Education, Kasetsart University

50 Ngamwongwan Road, Chatuchak, Bangkok, 10900 Thailand

*Corresponding author, E-mail: Pornpenthongtho@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม ด้านบุคคล ด้านนโยบาย ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ และศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นจำนวน 304 ชุด และสัมภาษณ์ครูในบริบทโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลกร ด้านนโยบาย ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ ของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ด้านบุคคล (=4.15, S.D.=0.03) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจตคติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (=4.17, S.D.=0.58) 2) ด้านงบประมาณ (=3.99, S.D.=0.16) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสม (=4.05, S.D.=0.70) 3) ด้านนโยบาย (=3.91, S.D.=0.12) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นโยบายมีความชัดเจนและต่อเนื่อง (=3.95, S.D.=0.63) 4) ด้านชุมชน (=3.84, S.D.=0.14) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ความร่วมมือของชุมชน (=3.84, S.D.=0.70) และสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านบุคคล ได้แก่ ครู/บุคลากร ผู้บริหาร ขาดความรู้ ความเข้าใจ ครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้านนโยบาย ได้แก่ นโยบายขาดความชัดเจน ความไม่ต่อเนื่องของการกำกับและติดตามผล ด้านชุมชน ได้แก่ ขาดการให้ความร่วมมือในการสนับสนุนจากชุมชน ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับความต้องการ ความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณ

คำสำคัญ: ปัจจัย/ ความสำเร็จ/ การเรียนรวม

Abstract

The purposes of this research were to study the successful factors of Inclusive Education in aspects of personnel, policy, community and budget, and study the problems of Inclusive Education in schools under Bangkok Department of Education. The questionnaire was designed to collect the data from 304 teachers and the researcher interviewed 30 teachers. The data analysis was performed with percentage, mean () and Standard Deviation (S.D.)

The result of this research found that the successful factors of Inclusive Education in aspect of personnel, policy, and budget in schools under Bangkok Department of Education were at high level in overall. When considered in each aspect, 1) Personnel aspect had the highest mean (=4.15, S.D.=0.03). The variable which had the highest mean was the attitude toward students' special need (=4.17, S.D.=0.58) 2) Secondly, The mean () and Standard Deviation (S.D.) in budget aspect were 3.99 and 0.16 respectively. The variable which had the highest mean was acquiring appropriate materials and tools (=4.05, S.D.=0.70) 3) The mean () and Standard Deviation (S.D.) in policy aspect were 3.91 and 0.12 respectively. The variable which had the highest mean was clear and continued policy (=3.95, S.D.=0.63) 4) The mean () and Standard Deviation (S.D.) in community aspect were 3.84 and 0.70 respectively. The problems of Inclusive Education in Bangkok Department of Education in personnel aspect were teachers' and administrators' lack of knowledge and understanding and inadequate number of staff. The problems in policy aspect were unclear policy and discontinuous monitoring. The problem in community aspect was the lack of cooperation in community support. The problem in budget aspect were inconsistency between budget and need, and the delay in budget allocation.

Keywords: factors/ successful/ Inclusive

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาที่มีความสำคัญกับชีวิตเป็นอย่างมาก ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะคิด ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เป็นการนำพาให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาบุคคลนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลทั้งที่ปกติและบุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ ซึ่งสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเช่นกัน รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยที่รัฐบาลได้พยายามทุ่มเททรัพยากร ปัจจัยต่างๆ ให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิและโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันทั้งเด็กทั่วไป และเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา แนวคิดที่ให้เด็กทุกคน

ได้เข้าสู่สถานศึกษาที่จัดไว้โดยไม่แบ่งแยกเลือกปฏิบัตินับว่าเป็นแนวคิดหรือแนวทางที่สำคัญยิ่ง ซึ่งปัจจัยเบื้องต้นที่เป็นพื้นฐานของ การบรรลุถึงสังคมแห่งความเท่าเทียมกันต้องเริ่มจากการปฏิบัติที่ไม่เลือกปฏิบัติ เพราะจะเป็นผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระบุเอาไว้ใน หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 ระบุว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 10 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาวรรคหนึ่งระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และระบุไว้ในวรรคสองว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษและวรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545: 5)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มคนที่มีความต้องการพิเศษ โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากกว่าที่ผ่านมา ทำให้การจัดการศึกษาเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาคทั้งทางด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสื่อสาร การเข้าถึงอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป โดยรัฐต้องพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการอันเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษทางด้านการศึกษาเป็นรายบุคคล และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากสภาพความบกพร่อง หรือความต้องการพิเศษ โดยจัดให้เข้าเรียนตามสภาพความบกพร่อง ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง การจัดให้เข้าเรียนรวมในชั้นเรียนปกติร่วมกับนักเรียนทั่วไป

ในการจัดการศึกษาควรเป็นไปในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน ไม่แบ่งแยกว่าเป็นเด็กพิการต่างเชื้อชาติ ศาสนา เด็กชาวเขา เด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กในวัย

เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความเหมาะสม และจากรายงานการสำรวจคนพิการ พ.ศ.2544 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544) พบว่า ปัจจุบันเด็กพิการไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนรวมทั้งได้รับการพัฒนาศักยภาพ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 0.21 ล้านคน จากจำนวนคนพิการในวัยเรียน 1.54 ล้านคน หรือร้อยละ 13.49 และอีกร้อยละ 86.51 (1.33 ล้านคน) ระบบการศึกษาของไทยต้องปรับเพื่อให้เด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยได้รับโอกาสทางการศึกษา นักการศึกษาหลายๆ ท่านต่างเห็นพ้องกันว่าการศึกษาของไทยควรได้รับการปฏิรู้อย่างจริงจังเพื่อให้การจัดการศึกษาของชาติตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแต่ละคนและสำหรับทุกคน เพื่อให้มั่นใจได้ว่า “Education for All” หมายถึง การศึกษาสำหรับทุกคนจริง (For All) สนับสนุนให้ใช้แนวทางการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) บริการทางการศึกษากับเด็กทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนทั่วไปส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบเรียนรวม โดยจัดโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรวม และการเดินทางไปสู่เป้าหมาย “Education for All” ได้แก่ 2 ปัจจัย ดังนี้ 1) ทักษะติดต่อบุคคลพิการบุคคลที่มีความพิการยังคงต้องเผชิญกับแรงผลักดันจากคนส่วนใหญ่ที่ยังมีทัศนคติที่แบ่งแยกหรือการกีดกันผู้ที่มีความพิการอยู่ การทำงานกับคนพิการยังคงถูกมองว่าเป็นเรื่องของการกุศล ไม่ใช่เรื่องของสิทธิของความเป็นมนุษย์ ทัศนคติเหล่านี้ยังคงมีอยู่อย่างดาษดื่นในนักการศึกษา และบุคคลทั่วไป สิทธิของคนที่เกิดมาพิการยังคงถูกเพิกเฉยอยู่ต่อไป 2) ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับ “Inclusive Education” ถ้าต้องการให้การศึกษาสำหรับเด็กพิการเจริญก้าวหน้า การเรียนรวมอย่างแท้จริงเป็นเรื่องที่มากกว่าการนำเด็กพิการเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ มิใช่การเตรียมความพร้อมเด็กพิการให้สามารถอยู่ในโรงเรียนปกติได้เท่านั้น แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการช่วยให้โรงเรียนและครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างและมีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เฉพาะแต่ละคน การปรับนโยบายของโรงเรียน มีระบบการช่วยเหลือมีสื่อเทคโนโลยีที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษา รวมทั้งมีการปรับสภาพแวดล้อม ห้องเรียนให้เป็นสถานที่ที่นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นจุดเด่นและจุดอ่อนซึ่งกันและกันได้ จึงไม่ใช่การศึกษาพิเศษ แต่ควรเป็นการศึกษาที่ดีกว่าสำหรับทุกคน (Education for All) นอกจากนั้นการเรียนรวม/ร่วมจึงไม่ใช่เรื่องเฉพาะการศึกษาพิเศษ แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมทางการศึกษา และในขณะเดียวกันต้องตระหนักถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และเข้าใจในความแตกต่างเหล่านั้น ที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของเด็ก (สามารถ รัตนสาคร, 2552)

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นวิธีการจัดการศึกษาในรูปแบบหนึ่งให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ ตลอดจนการดำรงชีพ ในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับคนปกติในรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับระดับความพร้อมและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยจัดสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ให้สามารถเรียนรู้และร่วมกิจกรรมกับเด็กทั่วไปให้มากที่สุด โดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในโรงเรียนรวมทั้งการทำงานร่วมกับนักวิชาการในสาขาต่างๆ ซึ่งมักเรียกกันว่า สหวิทยาการและที่สำคัญที่สุดคือ การให้โอกาสแก่คณะครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยอาสาสมัครที่จะเข้ามาร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือให้เด็กเจริญเติบโตสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม (อุโลวรรณ ทานนท์, 2556: 44)

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยยังมีปัญหาหลากหลายทั้งในการบริหารจัดการ การบริหารหลักสูตร การประเมินความต้องการพิเศษทางการศึกษาของเด็ก การจัดหาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก และการช่วยเหลือเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ขาดประสิทธิภาพอาจเป็นผลเนื่องมาจากความเข้าใจผิดและกลไก ที่เป็นปัญหาหลายประการที่มาจากทั้งปัจจัยภายในโรงเรียน เช่น การบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และปัจจัยภายนอกโรงเรียน เช่น ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ขาดบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าใจการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง (ฉวีวรรณ โยคีณ, 2553: ออนไลน์) จึงทำให้สถานศึกษาได้พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถร่วมเรียนและทำกิจกรรมต่างๆ กับเด็กทั่วไปซึ่งจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีคุณภาพตามมาตรฐานข้อบ่งชี้การประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรวม

ปัญหาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาามีหลายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรและผู้บริหารทุกระดับยังไม่เข้าใจถึงการจัดการเรียนรวมและคิดว่าเป็นภาระไม่สนับสนุนและขอส่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะ ครูขาดความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนทั่วไปและผู้เกี่ยวข้องมีเจตคติไม่ดีต่อการนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวม ด้านนโยบาย ยังไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่องในการจัดระบบการจัดการศึกษาพิเศษรัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร โรงเรียนใดพร้อมที่จะจัดการเรียนรวมได้ก็ให้จัดซึ่งเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน ขาดการติดตามผลการดำเนินงานจากผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญและคิดว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรไปเรียนที่โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะ ด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรวมส่วนใหญ่ผู้บริหารจะรองบประมาณจากทางราชการ จึงทำให้การจัดการเรียนรวมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่จะนำไปใน ด้านการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ และการจัดสรรงบประมาณ ไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 อ้างใน นพมาศ สุทธิวิรัชม, 2551) สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา (2560: 168-169) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนรวมคือ 1) งบประมาณไม่เพียงพอ 2) เจตคติเชิงลบของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก 3) สถิติ ข้อมูล และงานวิจัยขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) นโยบายและวิธีปฏิบัติ 5) การผลิตและพัฒนาครู 6) บริการเพื่อตอบสนองความแตกต่างยังมีคุณภาพไม่เพียงพอ

กรุงเทพมหานครถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงมีหน้าที่ในการจัดการเรียนรวมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยเช่นกัน โดยกรุงเทพมหานครในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านบริหารจัดการการศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 – 2560 ยังได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน ยุทธศาสตร์ย่อย 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน เป้าประสงค์ 3.3.2 คือ โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2557: 40)

จากข้อมูลดังกล่าว สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครจึงได้ประกาศให้มีการจัดตั้งโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม โดยในปัจจุบันกรุงเทพมหานครดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 112 โรงเรียน มีนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ 2,809 คน ในปีการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้คัดเลือกโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม จำนวน 6 โรงเรียน ใน 6 กลุ่มเขต ประกอบด้วย โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ เขตห้วยขวาง โรงเรียนวัดราชบุรุษศรีธารธรรม เขตพระโขนง โรงเรียนประชาอุทิศ เขตดอนเมือง โรงเรียนแสงหิรัญวิทยา เขตลาดกระบัง และโรงเรียนวัดบางบอน เขตบางบอน ทั้ง 6 โรงเรียนจะพัฒนาเป็นศูนย์สร้างเสริมศักยภาพเด็กพิเศษที่มีระบบได้มาตรฐาน จัดทำระบบต้นแบบการช่วยเหลือดูแลเด็กที่มีมาตรฐาน พัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการดูแลเด็ก ตลอดจนคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนให้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพเป็นต้นแบบและให้คำปรึกษาโรงเรียนอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำแนะนำ อีกทั้งจะมีการเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากรโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ รวมถึงการคัดกรองเด็กแก่ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน 112 โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้วย (ผู้สตี ตามไท, 2557)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลของการจัดการศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริมเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาในการจัดการเรียนรวมที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมด้านบุคคล (ประกอบด้วย ครู/บุคลากร ผู้บริหารและผู้ปกครอง) ด้านนโยบาย ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวม เพื่อใช้ประกอบการวางนโยบายในการจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 112 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู/บุคลากร ผู้บริหารและผู้ปกครอง ของโรงเรียนที่จัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive

selection) เป็นการเลือกกลุ่มเป้าหมายโดย จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขต บางกอกน้อย 2) โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ เขตห้วยขวาง 3) โรงเรียนราษฎร์ศรัทธาธรรม เขตพระโขนง 4) โรงเรียนประชาอุทิศ เขตดอนเมือง 5) โรงเรียนแสงทิวศรัทธา เขตลาดกระบัง 6) โรงเรียนบางบอน เขตบาง บอน จำนวนทั้งหมด 656 คน ทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ R.V.Kerjciec and D.W.Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2556: 49) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ทำการสุ่มแบบ แบ่งชั้น (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าว หลังจากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์ ครูโรงเรียนละ 2 ท่าน ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน ครูผู้สอนในชั้นเรียนที่มี การจัดการเรียนรวม 1 ท่าน ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการ 1 ท่าน ผู้ปกครอง 2 ท่าน ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ 1 ท่าน ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในชั้นเรียนที่ มีการจัดการเรียนรวม 1 ท่าน จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. แบบสอบถามปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงาน ศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

2.1 แบบสอบถามปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงาน การศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นถึงปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการ จัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล ประกอบด้วย ครู/บุคลากร ผู้บริหาร และผู้ปกครอง 2) ด้านนโยบาย 3) ด้านชุมชน 4) ด้านงบประมาณ

2.2 แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อโรงเรียนที่เป็นศูนย์สร้างเสริมศักยภาพเด็กพิเศษที่มีระบบได้มาตรฐานโดยการขอ หนังสือจากทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วัตถุประสงค์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากโรงเรียนในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นศูนย์สร้างเสริมศักยภาพเด็กพิเศษที่มีระบบได้มาตรฐาน ใช้แบบสอบถามจาก ครู/บุคลากร ผู้บริหาร ผู้ปกครอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ ครู/บุคลากร ผู้บริหาร และผู้ปกครองตอบมาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ตอบครบทุกข้อ นำมาทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียน

สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ค่าทางสถิติ

4.1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียงวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.1.2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร รายข้อ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเกณฑ์การแปลผลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระดับคะแนนเป็น 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับคะแนนเป็น 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับคะแนนเป็น 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับคะแนนเป็น 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับคะแนนเป็น 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

4.2 หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

4.2.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบจากการสัมภาษณ์เขียนอธิบายความเรียง

4.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากผลการสัมภาษณ์มาจัดระบบข้อมูลเพื่อให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่ต้องการศึกษาและเรียนรู้

4.2.3 จัดประเภทหรือหมวดหมู่ สังเคราะห์และตีความข้อมูลที่ได้รับรวบรวมมา

4.2.4 อธิบายนำเสนอข้อมูลหรือข้อค้นพบย่อยๆ จากข้อมูล อธิบายเป็นภาพรวมและเชื่อมโยงสิ่งที่ศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา

5.1.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ (Percentage)

5.1.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยของความสำเร็จของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของแบบสัมภาษณ์นำเสนอด้วยข้อความเชิงบรรยาย จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านนโยบาย ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม โดยโดยใช้เกณฑ์ค่า (Corrected item-total correlation) ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .20 ขึ้นไป

5.2.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient)

ผลการวิจัยและสรุป

1. ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านนโยบาย ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ ของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ด้านบุคคล (=4.15, S.D.=0.03) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจตคติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (=4.17, S.D.=0.58) 2) ด้านงบประมาณ (=3.99, S.D.=0.16) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสม (=4.05, S.D.=0.70) 3) ด้านนโยบาย (=3.91, S.D.=0.12) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นโยบายมีความชัดเจนและต่อเนื่อง (=3.95, S.D.=0.63) 4) ด้านชุมชน (=3.84, S.D.=0.14) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ความร่วมมือของชุมชน (=3.84, S.D.=0.70)

2. สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าด้านบุคคล ได้แก่ ครู/บุคลากร ผู้บริหาร ขาดความรู้ ความเข้าใจ ครูและบุคลากร ทางการศึกษาพิเศษ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้านนโยบาย ได้แก่ นโยบายขาดความชัดเจน ความไม่ต่อเนื่องของการกำกับและติดตามผล ด้านชุมชน ได้แก่ ขาดการให้ความร่วมมือในการสนับสนุนจากชุมชน ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับความต้องการ มีความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณ

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ได้นำผลมาเสนอเป็นประเด็นเพื่ออภิปรายผลดังนี้

1. ด้าน ครู บุคลากร ผู้บริหารและผู้ปกครอง ที่มีต่อปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากเมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 มุมมองจากครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมถึงผู้ปกครองมีความเห็นว่าการที่โรงเรียนจะจัดการจัดการเรียนรวมได้เป็นผลสำเร็จ น่าจะมาจากการที่ครูผู้สอน บุคลากร ผู้บริหาร และผู้ปกครอง จะต้องเจตคติต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนรวม ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมได้ 1) ครูและบุคลากรพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ และเปิดรับสิ่งใหม่เพื่อนำมาพัฒนาในโรงเรียน สม่่าเสมอ 2) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน 3) ครูและบุคลากรในโรงเรียนของท่านมีความเชื่อว่านักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทุกคนสามารถพัฒนาได้ เมื่อได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม 4) ผู้บริหารมีการสนับสนุนทรัพยากร เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่า ครูเป็นปัจจัยที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาแบบเรียนรวม คุณลักษณะของครูส่งผลต่อความสามารถและสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบรวม คุณลักษณะที่พบจากงานวิจัยประกอบด้วย ความรู้และการตระหนักถึงวิธีการจัดการเรียนรวม ภูมิหลัง และการฝึกอบรมของครู เจตคติที่ครูมีต่อการเรียนรวม ความเข้าใจและการรับรู้บทบาทของตน ทั้งนี้ จะต้องเกิดจากผู้บริหารที่ให้การสนับสนุน ซึ่งผลการวิจัยจำนวนมากยืนยันว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาแบบเรียนรวม โดยมีผลกระทบทางอ้อมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แต่มีผลทางโดยตรงต่อการกำหนดและปรับปรุงเงื่อนไขที่ขยายการเรียนรู้ให้ถึงจุดสูงสุด (Cosier, Causton-Theoharis, & Theoharis, 2013)

2. ด้านนโยบาย ที่มีต่อปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งหากเมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 มุมมองจาก ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมถึงผู้ปกครองมีความเห็นว่าการที่โรงเรียนจะจัดการจัดการเรียนรวมได้เป็นผลสำเร็จ น่าจะมาจากนโยบายที่จะต้องมีความชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การให้ความสำคัญต่อการจัดระบบการศึกษาพิเศษ และลำดับสุดท้าย คือ การกำกับและติดตามการดำเนินงาน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมได้ ส่วนใหญ่มีความเห็นเห็นว่า 1) ความเชื่อมั่นในนโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ความชัดเจนในการจัดการเรียนรวมจากภาครัฐ ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไม่มีเงื่อนไข 3) ความรู้สึกที่รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน 4) เชื่อว่ารัฐบาลจะมีช่วยสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม 5) รัฐบาลวางนโยบายที่มีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติได้จริงในโรงเรียน 6) โดยส่วนใหญ่มีความพอใจในการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรวมของรัฐบาล สอดคล้องกับ วิชชุดา นาคะอินทร์ (2553) ที่ได้ทำการศึกษา พัฒนาการด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในประเทศไทย พ.ศ. 2482-2551 พบว่า พัฒนาการของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2482-2551 ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นข้อบังคับให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม และนโยบายที่เป็นกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ส่งผลให้การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม มีการพัฒนา

อย่างต่อเนื่อง เกิดโครงการ โรงเรียนเฉพาะทาง มูลนิธิ หน่วยงาน และสถาบันที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อย่างมากมาย ทำให้คนพิการ มีโอกาสเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนทั่วไป และ สถานสงเคราะห์อื่นๆ อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้มีแนวทางในการพัฒนาคนพิการ ให้ได้รับการดูแลสวัสดิการในด้านต่างๆ เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การบำบัดรักษา การศึกษา การฝึกอาชีพ ตลอดจนการสังคมสงเคราะห์ ทำให้คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ผู้ทุพพลภาพ ได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

3. ด้านชุมชน ที่มีต่อปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากเมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 มุมมองจาก ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมถึงผู้ปกครอง มีความเห็นว่า การที่โรงเรียนจะจัดการเรียนรวมได้เป็นผลสำเร็จ โดยเริ่มจากการที่ชุมชน จะต้องมีความเจตคติต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือของชุมชน ตามลำดับ สอดคล้องจากผลการวิจัยพบว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมได้ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า 1) ชุมชนมีโครงการทำงานร่วมกันในการเรียนรวม 2) ชุมชนเล็งเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษาของโรงเรียน 3) โครงการที่เชิญชวนชุมชนให้เข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน 4) ชุมชนมีความเชื่อมั่นต่อโรงเรียนในการจัดการเรียนรวม 5) สร้างความเข้าใจต่อชุมชนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพราะการให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือขององค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น หรือบุคคลในชุมชน มีอิทธิพลทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เนื่องจากการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในปัจจุบัน มีการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าจะเป็นตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า องค์กร ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามกรอบของโครงการของโรงเรียนจัดการเรียนรวม สอดคล้องกับ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543; นางลักขณ์ วิรัชชัย, 2544) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษารูปแบบนี้เป็นการบูรณาการแนวคิดตามหลักประชาธิปไตยที่ ต้องอาศัยการรวมพลังของครอบครัวและชุมชนทำงานร่วมกับบุคลากรของโรงเรียน และสอดคล้องแนวคิดของ Pearpoint และ Forest (1992) ที่กล่าวว่า การร่วมมือกันของชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญ ประการหนึ่งในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน ดังนั้น การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมน่าจะประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น หากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมได้รับความร่วมมือ การช่วยเหลือ และการสนับสนุนจากชุมชนซึ่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 อ้างถึงใน Malins, 2016) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรวม พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จประการแรก คือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านและสถานศึกษา เป็นปัจจัยโดดเด่น มีอิทธิพลสูงต่อการจัดการเรียนรู้อันขึ้นเรียน ต้องสร้างความเชื่อถือและการยอมรับนับถือระหว่างกันและกันก่อนที่จะพูดคุยกันก่อนเรื่องอื่น และประการที่สอง การจัดการชั้นเรียนรวมต้องคำนึงถึงชุมชน ภูมิหลังของครอบครัว และศาสนา โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ประจำวัน

4. ด้านงบประมาณ ที่มีต่อปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากเมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 มุมมองจาก ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมถึงผู้ปกครอง มีความเห็นว่า การที่โรงเรียนจะจัดการเรียนรวมได้เป็นผลสำเร็จ งบประมาณมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก

โดยเรื่องเฉพาะของ การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสม และงบประมาณในการสนับสนุน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความรวดเร็วในการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมได้ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า 1) การจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมที่ประสบความสำเร็จ 2) งบประมาณมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมที่ประสบความสำเร็จ 3) การจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาสถานที่/ สิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม 4) การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดชั้นเรียน/ สิ่งอำนวยความสะดวกของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษส่งผลต่อความสำเร็จ 5) การจัดสรรงบประมาณต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนมีความรวดเร็วทันต่อความต้องการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรวม 6) งบประมาณมีความเพียงพอต่อการจัดการศึกษาแบบการเรียนรวมในโรงเรียนของท่าน ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้รายงานผลการศึกษารวบรวมถึงสภาพปัญหาของการเรียนรวม พบว่า การที่งบประมาณไม่เพียงพอ การขาดแคลนงบประมาณ จะนำไปสู่การขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ครู สื่อการสอน การสนับสนุนต่างๆ ที่ต้องการรวมไปถึงทำให้ขาดทรัพยากรที่จะตอบสนองความต้องการจำเป็นของนักเรียน จากการศึกษาของนพมาศ สุทธิวิรัช (2551) ที่ได้ศึกษาพบว่า ควรมีหน่วยงานในการสำรวจและคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเตรียมความพร้อมเด็กก่อนเข้าเรียน ควรจ้างพี่เลี้ยง ช่วยดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม ควรจัดให้มีการรวมกลุ่มในการช่วยกันจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการจัดทำแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล (IIP) ควรมีการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษา อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรมีครูการศึกษาพิเศษช่วยสอนและแนะนำ และด้านเครื่องมือ ควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้น และมีระบบส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับหน่วยงานทางการแพทย์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยด้านครู บุคลากร ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ด้านนโยบาย ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานในการจัดการเรียนรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้ดำเนินโครงการหรือผู้ที่วางนโยบายควรให้ความสำคัญกับ ปัจจัยในด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละด้านนั้นมีความสัมพันธ์กัน หากมีการ บูรณาการ วางแผน นโยบายและแผนงานโดยให้ความสำคัญกับผลที่ได้จากการศึกษา ก็จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยใช้ตัวแปรอื่นๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมทุกด้าน
2. ควรมีการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของความสำเร็จและสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมสังกัดหน่วยงานอื่นๆ

เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมทุกด้าน

3. ควรมีการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2544). *รูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง: การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.
- นพมาศ สุทธิวิรัช. (2551). *การจัดการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชี้ทในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผุสดี ตามไท. (2557). *การตัด 6 โรงเรียนสร้างต้นแบบ “เสริมศักยภาพเด็กพิเศษ”*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562 จาก <https://www.thairath.co.th/content/425019>.
- ภาวนา เปลี่ยนศรี. (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์, มหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย* (Online). สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf>.
- วันทนี บงแสน. (2560). *การประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารราชชนก*, 2560. มกราคม-มิถุนายน. (1)
- วิชุดา นาคะอินทร์. (2553). *พัฒนาการด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในประเทศไทย พ.ศ. 2548-2551*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 4(2), 121.
- สามารถ รัตนสาคร. (2552). *Education for All ตามแนวทางการเรียนรวม*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562 จาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=11694&Key=news_research.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *สรุปบทคัดย่อเอกสารจากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนด้านการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.moe.go.th>.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2560). รายงานการวิจัย เรื่อง ความทั่วถึงและเท่าเทียมของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2557). แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562 จาก http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000052/planTHdevelopmentPlan20year_Round_1.pdf,
- สิริมา หมอนไหม. (2543). การศึกษาพิเศษ: องค์ความรู้และกระบวนการทัศน์. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.
- อุไรวรรณ ทานนท์. (2556). การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Cosier, M., Causton-Theoharis, J., & Theoharis, G. (2013). *Does access matter Time in General Education and achievement for student with disabilities*. Remedial and Special Education.
- Pearpoint, J., & Forest, M. (1992). In Curriculum Considerations in Inclusive Classroom: *Facilitating Learning for All Students*. Baltimore: Paul H. Brookes.